

Retrieved July 8, 2018, from worldservice.irib. ir/fa; Andrey Zhukov, "Old Swahili-Arabic script and the development of Swahili literary language", *Sudanic Africa*, vol. 15 (2004); Elena Bertoncini Zúbková, "Prose fiction in pre-Colonial and Colonial times", in *Outline of Swahili literature: prose fiction and drama*, Leiden: Brill, 2009.

/ فاطمه نعمتی و گروه زبان و ادبیات /

سواد، نام دیگر عراق* در منابع اسلامی، به ویژه در سده‌های نخست. سواد در لغت به معنای سیاهی است و از همین رو، به گفته یاقوت حموی، یکی از نواحی پیرامون بَلقاء* را به سبب سیاهی سنگهایش سواد می‌گفته‌اند. اطلاق سواد از سوی فاتحان عرب به عراق در سالهای نخستین فتوح، از آن رو بود که گویا آبادیهای کرانه‌های دجله* و فرات*، برخلاف بیابانهای عربستان، از فرط خرمی کشتزارها و نخلستانهایشان، در چشم آنان از دور سیاه می‌نمود (← یاقوت حموی، ذیل ماده؛ ابن منظور، ذیل «سود»). با توجه به این معنای اصطلاحی سواد، بعدها به آبادیها و کشتزارها و باغهای بیرون یا حومه هر شهر و نیز به زمینهای زراعی و باغهای گسترده هر ولایت، سواد آن شهر یا ولایت گفته‌اند (← زَمَخْشَری، قسم ۱، ص ۱۱۲؛ سَمْعانی، ج ۳، ص ۳۲۸-۳۲۹)؛ مانند سواد کوفه، سواد بصره (← ابن حوقل، ص ۱۸؛ جوهری، ذیل «سود»؛ بکری، ج ۱، ص ۴۲۳)، سواد بغداد (ابن خردادبزه، ص ۱۷۴؛ اصطخری، ص ۸۶)، سواد صنعا (مقدسی، ص ۹۶)، سواد ری، سواد طَبَسْتین، سواد سیستان (ابن حوقل، ص ۴۰۳، ۴۱۳؛ تاریخ سیستان، ص ۱۷۸)، سواد بخارا (مقدسی، ص ۲۵۹)، سواد اردن و سواد حبشه (قدامة بن جعفر، ص ۱۳۹، ۲۹۰).

به‌ررو محدوده‌ای که اعراب نام خاص سواد را بر آن اطلاق کرده‌اند، در واقع بخش شرقی یکی از ساتراپ‌نشینهای هخامنشیان بود که پس از فتح کشور بابل* و تمام سرزمینهای شمالی بین‌النهرین*، یعنی آشور/آسور/اثرورا* و سواحل شرقی دریای مدیترانه به‌دست کوروش (حک: ۵۵۹-۵۳۰ ق م)، شکل گرفت و در منابع یونانی و رومی به سوریا^۱ معروف شد. در فارسی، نام آشور/اثرورا به‌صورت آسورستان و سپس سورستان درآمد. بعدها که اشکانیان (حک: ۲۵۰ ق م - ۲۲۹ م) مغلوب رومیان شدند و از قسمتهایی از متصرفات هخامنشیان عقب نشستند، رومیان متصرفات جدید خود را، که شامل بخشهایی از آشور بود، همچنان سوریا خواندند و اشکانیان بخش جنوبی‌تر

All India Radio, 2018. Retrieved July 8, 2018, from allindiaradio.gov.in/Services/External/Pages/Default.aspx; J. W. T. Allen, *The Swahili and Arabic manuscripts and tapes in the library of the University College Dar-es-Salaam: a catalogue*, Leiden 1970; James R. Brennan, "Radio Cairo and the decolonization of east Africa, 1953-64", in *Making a world after empire: the Bandung moment and its political afterlives*, ed. Christopher J. Lee, Athens, Ohio: Ohio University Press, 2010; F. Burt, *Swahili grammar and vocabulary*, London 1910; Geogre L. Campbell, *Concise compendium of the world's languages*, London 1995; *Concise encyclopedia of languages of the world*, ed. Keith Brown and Sarah Ogilvie, Oxford: Elsevier, 2009, s.v. "Swahili" (by L. Marten); Ellen Contini-Morava, "Swahili phonology", in *Phonologies of Asia and Africa*, ed. Alan S. Kaye, Winona Lake, Ind.: Eisenbrauns, 1997; *ET²*, s.v. "Swahili" (by Farouk Topan); *Encyclopedia of African literature*, ed. Simon Gikandi, London: Routledge, 2003, s.v. "Swahili literature" (by Joseph Mbele); *The Encyclopedia of language and linguistics*, ed. R. E. Asher, Oxford: Pergamon Press, 1994- , s.v. "Swahili" (by J. Maw); *International encyclopedia of linguistics*, ed. William Bright, New York: Oxford University Press, 1992, s.v. "Swahili" (by Thomas J. Hinnebusch); Al-Itrah Foundation, 2018. Retrieved July 8, 2018, from www.alitrah.info; Justo Lacunza-Balda, "Translations of the Quran into Swahili, and contemporary Islamic revival in east Africa", in *African Islam and Islam in Africa: encounters between Sufis and Islamists*, ed. Eva Evers Rosander and David Westerlund, London: Hurst and Company, 1997; *The Oxford encyclopedia of the modern Islamic world*, ed. John L. Esposito, New York 1995, s.v. "African languages and literatures. east Africa" (by Jan Knappert); Pars Today, 2017. Retrieved July 8, 2018, from parstoday.com/sw; Edgar C. Polomé, *Swahili language handbook*, [Washington, D.C.] 1967; Radio Rahma, 2018. Retrieved July 8, 2018, from radiatorahma.co.ke/ main/; K. Inyani Simala, "Swahili poetic text and African historiography", *Sudanic Africa*, vol. 15 (2004); Benji Wald, "Swahili and the Bantu languages", in *The World's major languages*, ed. Bernard Comrie, London: Routledge, 2009; World Service, 1395 sh.

1. Assyria

2. Syria